

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№1(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 526 sahifa,
20-yanvar, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

- Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarini maktab ta'limiga tayyorligini aniqlash	16
<i>Akramova Dildora Ergashboy qizi</i>	
Bola tarbiyasida o'yinning ahamiyati	21
<i>Choriyeva Durdona Anvarovna, O'ktamova Nasiba Ravshan qizi</i>	
O'quvchilarning loyiha-tadqiqot faoliyatini tashkil etishning ilmiy asoslari	25
<i>Sobirova Nilufar Azimboy qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida pedagogik jarayonni tashkil etish	29
<i>Choriyeva Durdona Anvarovna, Ko'zibayeva Nasiba O'tkir qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda sensor tarbiyani rivojlantirish texnologiyalari	32
<i>Choriyeva Durdona Anvarovna, Allaberdiyeva Mardona O'tkirbek qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarni jismoniy tarbiyalash mazmuni va vazifalari.....	37
<i>Choriyeva Durdona Anvarovna, Mirsharfova Shahinabegim Saidabbos qizi</i>	
Gandbolchi sportchilarni jismoniy tayyorgarligida harakatli o'yinlarning tarbiyaviy rivojlantiruvchi vazifalari	41
<i>Ibodullayeva Munira Atabek qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda dars samaradorligini oshirishda noan'anaviy usullardan foydalanish samaradorligi.....	44
<i>Yusufaliyeva Gulnora Abduraxmonovna</i>	
Modern Requirements for a Teacher's Pedagogical Skills in the Context of Digital Transformation in Education.....	49
<i>Abira Bakhramova</i>	
Ta'lim muassasalarida o'smir yoshlarning ijtimoiylashuv jarayonini samarali tashkil etishga yordam beruvchi pedagogik omillar va shart-sharoitlar	54
<i>Artikova Gulnoza Xasanovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida iqtisodiy tarbiya berishning nazariy-pedagogik asoslari	57
<i>Mamadaliyeva Nilufar Bahodirovna</i>	
Kognitiv lingvistika va konseptologiya masalalari	60
<i>Meyliqulova Manzura Abdullayevna</i>	
Developing Law Students' Writing Competence Through the IRAC Method in Legal English Classes: A Comprehensive Study at TSUL.....	63
<i>Noila Mustafojeva</i>	
Tarixiy obidalarning restavratsiya jarayonlarining o'rganilish tarixi	67
<i>Ochilov Davron Bahodir o'g'li</i>	
Oliy ta'limda baholash jarayonini avtomatlashtirishda sun'iy intellekt texnologiyalarining qo'llanishi.....	72
<i>Ovxunov Iqboljon Abdunabiyevich, Mamadaliyeva Kamolaxon Xayrullo qizi</i>	
Tabiiy yorug'lik va barqaror energiya manbalarini integratsiyalashgan mini home loyihasi.....	76
<i>Djuraboyev Maqsudbek Karimbek o'g'li, Qodirjonov Oyatillo Abdulboqi o'g'li</i>	
Talabalarning tarixiy tafakkurini rivojlantirishda madaniy meros vositalarining pedagogik ahamiyati.....	80
<i>Rajabova Matluba Toshkentboy qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilarining umummadaniy kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari.....	83
<i>Saidova Nigora Olimovna, Jo'rayeva Nilufar Rustamjon qizi</i>	
Raqamli kommunikatsiyalarni o'smirlar shaxsiyatining rivojlanishiga ta'siri	86
<i>Shomurotova Nigoraxon Nabijonovna</i>	
Talabalarning chizma geometriya fanini mustaqil bilish faoliyatiga oid kompetensiyalarini "Visio" dasturi vositasida rivojlantirish metodikasi	90
<i>Tashimov Nurlan Erpolatovich</i>	

Shaxslararo munosabatlar – ijtimoiy pedagogik muammo sifatida.....	94
<i>Uralova Muxabbat Sanjar qizi</i>	
O'zbek tili darslarida raqamli ta'lim vositalaridan foydalanish tajribasi	98
<i>Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna</i>	
Психологическая готовность разведенных людей к вступлению в новый брак и приоритеты при выборе партнера.....	101
<i>Саидвалиева Шодия Рихсихужа кизи</i>	
Воспитание любви к прекрасному у дошкольников в развивающей предметно-пространственной среде: теоретико-методический аспект.....	107
<i>Терехова Ольга Евгеньевна, Темирова Барно Кёмхоновна</i>	
Методика формирования наблюдательности у детей 6–7 лет в процессе целенаправленных прогулок-наблюдений.....	111
<i>Терехова Ольга Евгеньевна, Шокиржоновна Мохира Илхомжон кизи</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarni kasbiy pedagogik faoliyatga tayyorlash texnologiyalari	115
<i>Artikbayeva Aziza Abror qizi</i>	
Zamonaviy darslarda guruhlarda ishlash metodikasi	118
<i>Berdiyeva Lobar Norqobulovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida faol rivojlantiruvchi muhitni tashkil etishda STEAM ta'lim texnologiyasidan foydalanish.....	120
<i>Esanova Maysara Umirovna</i>	
Logopediyada axborot texnologiyalarini qo'llash metodlari	124
<i>Feruz Yusupova Akildjanovna</i>	
Axborot texnologiyalarining ta'lim jarayonidagi o'rni va rivojlanish bosqichlari.....	130
<i>Qodirov Farrux Ergash o'g'li, Allanazarova Anora Muxobir qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ilmiy-ijodiy kompetentsiyalarini rivojlantirish	134
<i>Umarov Xusniddin</i>	
Bo'lajak talabalarning individual yondashuv asosida kasbiy-ijodiy ko'nikmalarini rivojlantirish	138
<i>Arslonova Gulsora Kurbonovna</i>	
Ona tili darslarida til kompetensiyasini kognitiv-semantik yondashuv asosida shakllantirish	142
<i>Mo'minova Go'zalxon G'ulamjanovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ijodiy tafakkurini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	147
<i>Maxliyo Turoпова Erkin qizi</i>	
Talabalarning kreativligini musiqiy-nazariy fanlar vositasida oshirish samaradorligi	153
<i>Urinova Sabina Shuxrat qizi</i>	
Imijning ijtimoiy-psixologik fenomen sifatida talqini	160
<i>Jo'rayeva Sohibjamol Norqobilovna</i>	
Inklyuziv kompetensiya tushunchasining ilmiy-nazariy asoslari	163
<i>Abdubannobova Mahliyo Abdurashid qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijtimoiy-emotsional kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari	167
<i>Abdurasulova Dilnoza Abdug'ani qizi</i>	
Muxammas (taxmis) janrining o'zbek she'riyatidagi tarixiy taraqqiyoti va zamonaviy poetik talqinlari	170
<i>Avazova Sitara</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalar hamkorining asosiy shakllari.....	173
<i>Babayeva Dono Razzakovna, Erkinova Madinabonu Otabek qizi, Xolmatova O'g'lioy Tojiddin qizi</i>	
Yangi taraqqiyot davrida talaba-yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlashning ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida	177
<i>Botirova Zohida Doniyor qizi</i>	
Logoritmikada sportga asoslangan o'yinlar	180
<i>Dilfuza Ochilova Zayniddinovna</i>	
Jismoniy tarbiyaning o'quvchilarning kognitiv rivojlanishiga ta'siri (Andijon shahridagi Prezident maktabi tajribasi asosida).....	184
<i>Ibragimov Shuhratbek Iminjonovich</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Bolajak tarbiyachilarni tarbiyaviy faoliyatga tayyorlashda integrativ yondashuvning zaruriyati 188 Karimova Feruzaxon Zakirovna
	Effective Techniques of Teaching Foreign Language Classes: a Sample of The 4CS Method 191 Khaitmuratova Zarina Sobirdjanovna
	Maktabgacha yoshdagi bolalarni intellektual imkoniyatlarini tabiat bilan tanishtirish orqali shakllantirish .. 193 Maxmudova Durdona Mirkarimovna
	O'quvchilarning kasbiy ma'naviy dunyoqarashini shakllantirishning pedagogik xususiyatlari 196 Mutallibjonov Ma'rufjon
	Maktabgacha yoshdagi bolalarni kun tartibini to'g'ri tashkil etish 200 Muxtorova Mohira Ma'rufjon qizi
	Aksiologik yondashuv asosida altruistik ko'nikmalarni shakllantirish jarayonida ijtimoiy faoliyatni amalga oshirish 204 Norboyeva Moxigul Shavkat qizi
	O'smirlarda agressiv xulq-atvorini psixologik o'rganishning o'ziga xos xususiyatlari 207 Norqulova Dildora Shavkat qizi
	Raqamlashtirish jarayonida bo'lajak muhandislarni ishlab chiqarish-texnologik faoliyatiga tayyorlashning dasturiy-metodik ta'minoti 211 Nurov O'tkir Xudoyberdiyevich
	Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni amaliyotga joriy etilish 214 O'roqova Zilola Salomovna
	Pedagogika ta'lim yo'nalishi talabalarida amaliy tayyorgarlik tushunchasi va uning mazmun-mohiyati 217 Qaramanov Obid Xudayberdiyevich
	Pedagoglar uchun sun'iy intellekt asosidagi shaxsiylashtirilgan ta'lim imkoniyatlari 221 Qarshiyev Jamshid Murotaliyevich
	Talabalarda psixologik moslashuvchanlikda refleksiya mohiyati va kognitiv qobiliyatni rivojlantirish samaradorligi 226 Ravshanova Nargiza Norboyevna
	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida integrallashgan mashg'ulotarni tashkil etish 230 S. Irisova
	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida marketing faoliyatini tizimli tashkil etishning nazariy asoslari 233 Sadikova Dilafuz Xusanovna, Qo'chqorova Munisa Anvar qizi
	Maktabgacha yoshdagi bolalarning dialogik nutqini xalq ertaklari asosida rivojlantirish 237 Seitmuratova Venera Jumamuratovna, Abdurafova Muxayyo Xabibullo qizi
	Bolalarni maktabga tayyorlashda psixologik yondashuv 241 Seitmuratova Venera Jumamuratovna, Sanoqulova Gulasal Nurillo qizi
	Sun'iy intellektni tibbiy oliy ta'lim o'quv dasturlarini ishlab chiqishda qo'llash: innovatsion yondashuvlar va tajribalar 246 Toxirova Farida Olimjonovna
	Talabalarni estetik tarbiyalashda milliy xalq o'yinlaridan foydalanish modeli 251 Usarov Murodjon Mamarasul o'g'li
	Xalqaro kimyo olimpiadalariga o'quvchilarni tayyorlashda xalqaro baholash tadqiqotlariga asoslangan kreativ topshiriqlar va fanlararo integratsiyadan foydalanish metodikasi 254 Usmanov Baxtiyor Xabibullayevich
	Xoja (Sayyid Poshshoxoja ibn Abdulvahhobxo'ja) va uning asarlarining o'zbek nasridagi o'рни va ahamiyati 258 Valijonova Mahzunabonu
	Maktabgacha ta'lim tashkilotlari boshqaruvida diversifikatsiya: tizimli yondashuv va rivojlanish strategiyalari 261 Xakimova Sevara Shavkat qizi
	STEAM texnologiyasini nodavlat ta'lim tashkilotlarida ommalashtirishning ijobiy tomonlari 264 Xalokova Maksudaxon Ergashevna, Melnikova Zaynura
	Muhammad Sodiq Qoshg'ariy asarlarida ma'naviy-axloqiy tarbiya nazariyasi 267 Moxira Niyozqulova Nuraliyevna

Sun'iy intellekt texnologiyalari asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ona tili fanini o'qitish kompetentligini rivojlantirish metodikasi (AQSh tajribasi).....	270
<i>Olimjonova Dilnavoz Maribjon qizi</i>	
Xalqaro baholash dasturlari mohiyati va ahamiyati	274
<i>Vohidova Ibodot Hurmatullayevna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari ta'lim-tarbiya jarayonida shaxsga yo'naltirilgan yondashuv.....	277
<i>Xujamiyarov Sa'dullo Choriyevich</i>	
Davlat-xususiy sheriklik asosidagi nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarida jamoatchilik nazorati samaradorligini oshirish mexanizmlarini takomillashtirish.....	281
<i>Xusanova Dilraxon Botiraliyevna</i>	
Talabalarning jismoniy tayyorgarligida suzish mashg'ulotlarining ta'siri	285
<i>Zuxriddin Nasibovich Boboshev</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarni milliy-ma'naviy qadryatlar asosida tayyorlashning o'ziga xos xususiyatlari	289
<i>Abdullayev Muxammadimin Egamberdiyevich, Dadabayev Akramjon Askaraliyevich</i>	
Использование чат-ботов в образовательном процессе.....	294
<i>Мадаминова Наргизахон Жахонгир кизи</i>	
Формирование гендерной культуры детей старшего дошкольного возраста в контексте государственной стратегии Узбекистана	298
<i>Намазбаева Лола Закировна, Тиллабаева Малика Хабибуллаевна</i>	
STEAM технологии в дошкольном образовании.....	302
<i>Садикова Дилафруз Хусановна</i>	
Системная модель социально-эмоционального обучения в Узбекистане: интеграция подходов, основанных на школьном образовании и партнерстве семьи и школы	307
<i>Санакулова Нигора</i>	
Oila qurish yoshidagi talabalar psixologik xususiyatlari.....	311
<i>Qo'ziyeva Gulzoda Shermat qizi</i>	
Ingliz tili nutq faoliyati turlarini rivojlantirishda leksik-assotsiativ tarmoqlardan foydalanishning lingvodidaktik asoslari.....	315
<i>Mirzakamolova Maftuna Rahimjon qizi</i>	
Talabalarga ingliz tilidagi matnlarni kommunikativ metod yordamida o'qish texnikasini takomillashtirish usullari.....	318
<i>Mo'minova Mahliyo Axrorjonovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini o'quvchilarning mantiqiy fikrlashini rivojlantirishda ona tili mashqlarining roli	321
<i>Boltayeva Guzal Tolibovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning kreativ kompetensiyalarini rivojlantirish	324
<i>Ziyayeva Umida Turaxodjayevna</i>	
Maktabgacha hamda boshlang'ich maktab yoshidagi bolalar jismoniy tarbiyasi tizimini modernizatsiya qilishning innovatsion istiqbollari	327
<i>A'zamov Ruhullo Mahmudjon o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinflarda informatika fanini o'qitishning maqsadlari va vazifalari.....	333
<i>Alikulova Bibisora Abdulvokhobovna</i>	
Bola shaxsini rivojlantirishda axborot-kommunikatsion texnologiyalarning pedagogik ahamiyati	336
<i>Azimova Dilnoza Sherzodovna</i>	
Raqamli didaktika sharoitida oliy ta'limni raqamlashtirishning nazariy asoslari va pedagogik xususiyatlari	339
<i>Berdikulova Shaxnoza Erkinjon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining aqliy qobiliyatini shakllantirishda dars va darsdan tashqari mashg'ulotlarda shaxmat o'yinidan foydalanish imkoniyatlar	343
<i>Boboqulov Chori Urolovich</i>	

O'zbek tilidagi "kasb-hunar" va "lavozim-amal" konseptlarining hozirgi zamon o'zbek tili konseptosferasidagi o'rni.....	348
Dexqonova Muattarxon Ilxomovna	
O'quv jarayonida ijtimoiy tarmoqlar orqali bilim almashishning didaktik imkoniyatlari va metodologik asoslari.....	352
Ernazarov Alisher Ergashevich, Pimkulova Stora Boltayevna	
"Intellekt xarita" yordamida o'quvchilarga qattiq jismlarning solishtirma issiqlik sig'imini mavzusini tushuntirish va ularning to'la fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish.....	358
Eshboboyeva Muxlisa Zavqiy qizi	
Inklyuziv ta'lim texnologiyalari	363
Fayzullayeva Shoira Shorahmatovna	
Oliy pedagogik ta'lim tizimida hamkorlikda ta'lim nazariyasi va amaliyoti	366
Hojiyeva Zulfiya O'ktamovna	
Hikoya tuzishga o'rgatish maktabgacha yoshdagi bolalarning bog'lanishli nutqini rivojlantirishning muhim vositasi sifatida.....	369
Imixanova Nodira Saidburxon qizi	
Professional Competency Development of Future English Language Teachers: A Framework for the 21 st Century	374
Kamoldin Tadjiboyev	
Bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarining kasbiy tayyorgarligi jarayonida raqamli texnologiyalardan foydalanishning nazariy asoslari.....	378
Nosirova Dilfuza	
Inklyuziv sinf muhitida zaif eshituvchi bolalar bilan musiqa mashg'ulotlarini tashkil etishning nazariy yondashuvlari.....	383
Qizlarxon Isomova	
Raqamli ta'lim muhitida mustaqil ta'limni rivojlantirishda zamonaviy texnologiyalar	389
Shabdullayeva Lazokatxon Orifbekovna	
Boshlang'ich sinflarda perimetr, yuza va hajmni o'rganish metodikasi samaradorligini shakllantirish	392
Shodmonova Madina Otabek qizi	
Chiziqli operatorlarning spektral xossalari	398
Sultonboyeva Zuhra Bobomurod qizi	
Qisqa masofaga yuguruvchilar ish qobiliyatini oshirish usullari.....	402
Utayev Z. M.	
Neyropedagogik yondashuv asosida 9–11 yoshli o'quvchilarda ingliz tilida matni o'qib tushunish ko'nikmalarini rivojlantirishda ijro funksiyalarining o'rni	408
Xolboyeva Nodiraxon Abdumalik qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy faoliyatga tayyorlash muammosining dolzarbligi.....	413
Yo'ldosheva Dilnura Nizomjon qizi	
Bo'lg'usi tarbiyachilarda grafik organayzerlar vositasida ekologik tarbiyani shakllantirish usullari	416
O. Xo'janiyozova, Yuldashova Sanamjon Bobomurod qizi	
Взаимодействие воспитателей и родителей в процессе формирования нравственных представлений дошкольников.....	419
Жураева Наргиза Таировна, Абдуллаева Халимахон Дилёрна	
Развитие государственно-частного партнёрства в сфере дошкольного образования Республики Узбекистан	423
Курбанова Нуржамал Бахбергеновна	
Talaba qizlarning jismoniy va funksional tayyorgarligini shakllantirishning ilmiy metodologik asoslari.....	426
M. M. Ma'rufov, Sh. R. Ma'rufova	
Развитие языковых навыков у дошкольников через игровые методы обучения английскому языку	430
Садикова Шоиста Акбаровна	
"Узбекский текст в русской литературе XX–XXI веков..."	433
Сулаймонова Дурдонахон Равшан кизи, Иванова Ирина Николаевна	

Механизмы использования цифровых педагогических технологий для обеспечения непрерывности образовательного процесса учащих начальных классов в условиях длительного лечения.....	437
Турсунова Д. З., Холлиева Н. Х.	
Патриотическое воспитание будущих педагогов: совершенствование методики формирования любви к родине в условиях профессиональной подготовки.....	440
Шарипова Холида Дехкановна	
Sun'iy intellekt texnologiyalarining oliy ta'limdagi ahamiyati: universitet talabalari va ta'lim sifatiga ta'siri, global o'zgarishlar.....	444
Mambetniyozov Maksetbay Torebekovich	
Interpretable Artificial Intelligence in Pedagogical Diagnostics and Math Performance Prediction: A Systematic Review of Applications in International Standardized Assessments.....	449
Diana Dushabaeva	
Ona tili ta'limida intellektual ta'lim tizimlaridan foydalanishning metodik tamoyillari (boshlang'ich ta'lim yo'nalishi misolida).....	454
Djakbarova Mahliyo Ibraximjonovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ingliz tilidagi kommunikativ kompetensiyani multimedia vositalari asosida shakllantirishning metodik shart-sharoitlari.....	457
Moxinur G'ulomova Inomjon qizi	
Talaba qizlarda ijtimoiy faolligini rivojlantirishning pedagogik asoslari.....	462
Nurmatova Nargiza Ulug'bekovna	
Raqamli ta'lim muhitida mustaqil ta'lim kompetensiyasini shakllantirishning nazariy asoslari	466
Utayeva Iroda Baxodirovna, Ochilova Namuna Mirzohid qizi	
Interaction Between Teacher and Students in the Process of Mastering University Subjects.....	469
Sadriyev Nizom Najmiddinovich, Usarov Nuriddin	
Концептуальные подходы к исследованию конкурентоспособности университетов	472
Менглиева Индира Баходировна	
Talabalarning ilmiy-tadqiqot faoliyatini tashkil etishning guruhlar va diskussiyaga asoslangan shakllari (xalqaro tajriba misolida)	475
Xamroyeva Feruza Asrorovna, Ibragimov A'lamjon Amrulloevich	
Ratsional turmush tarzi: nazariy poydevor, psixologik mexanizmlar va amaliy strategiyalar.....	478
Bekmuradov Zarif Xurramovich	
Boshlang'ich sinflarda folklor janrlarini o'qitishda innovatsion pedtexnologiyalardan foydalanish	483
Adizova Nodira Baxtiyorovna	
Dialogik nutqda to'liqsiz gaplarning funksional–sintaktik xususiyatlari (ingliz va o'zbek tillari misolida).....	488
Artikova Nodirabegim Sanakulovna	
Maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarini tevarak-atrof bilan tanishtirishda ekologik qadriyatlarining roli.....	492
Ernyazova Manzura Amankeldi qizi	
Boshlang'ich sinf darslarini samarali tashkil etishda pedagogik mahoratning ahamiyati	496
Kamolitdinova Kamolatxon Muxammadjalilovna	
Masofaviy ta'lim jarayonida seven skillsni rivojlantirishning pedagogik va psixologik asoslari.....	499
Nurmetova Nazokat Baxtiyorovna, Masharipova Durdona Raximbergen qizi	
Teacher Competency and Professional Development in Non-Native English Countries: The Karakalpakstan Perspective.....	506
Mamirbaeva Dina, Pirnazarova Mekhiyban	
Maktabgacha ta'limda rivojlanish markazlari integratsiyasi asosida tayanch kompetensiyalarni shakllantirishning pedagogik asoslari.....	510
Raxmatova Maftuna Uktamjan qizi	
Milliy kurash texnikasi va taktikasi.....	513
Xomudjonova Feruza, Panjiyeva Gulzoda	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kognitiv qobiliyatlarni rivojlantirish bosqichlari	517
Xurramova Lobarxon Akramjonovna	
Развитие сотрудничества у детей старшего дошкольного возраста в проектной деятельности	521
Аллаева Наргиза Уктамовна	

MAKTABGA TAYYORLOV GURUHI TARBIYALANUVCHILARINI TEVARAK-ATROF BILAN TANISHTIRISHDA EKOLOGIK QADRIYATLARNING ROLI

Ernyazova Manzura Amankeldi qizi

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktor va mutaxassislarini
qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish instituti
tayanch doktoranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabga tayyorlov guruhi yoshidagi bolalarda ekologik qadriyatlarni shakllantirish hamda ularni tevarak-atrofdagi tabiat bilan tanishtirishning pedagogik-psixologik asoslari chuqur tahlil qilingan. Zamonaviy ta'lim paradigmasi doirasida ekologik tarbiya nafaqat kognitiv bilimlarni egallashni, balki bolalarda tabiatga mas'uliyatli munosabat va ekologik ongni shakllantirishni ham nazarda tutadi.

Tadqiqotda 5–7 yoshli bolalarning ontogenetik rivojlanishining psixologik xususiyatlari, ularning tabiatni idrok etish imkoniyatlari hamda ekologik qadriyatlarni interiorizatsiya qilishdagi individual salohiyatlari fenomenologik yondashuv asosida tahlil qilingan. Maqolada maktabgacha ta'lim muassasalarida ekologik tarbiyaning zamonaviy yondashuvlari, innovatsion metodlari va tashkiliy shakllarini implementatsiya qilish masalalari ilmiy-nazariy jihatdan yoritilgan.

Amaliy-eksperimental tajriba va tizimli pedagogik monitoring natijalariga asoslanib, bolalarda ekologik madaniyat va ekologik ongni bosqichma-bosqich rivojlantirishga xizmat qiluvchi metodologik-didaktik jihatdan asoslangan samarali usullar tavsiya etilgan. Longitudinal tadqiqot natijalari maktabga tayyorlov davrida ekologik qadriyatlarni maqsadli va tizimli shakllantirish kelajakda barqaror rivojlanish konsepsiyasini qabul qilishga tayyor, ekologik kompetent shaxsni tarbiyalashga xizmat qilishini empirik jihatdan tasdiqlaydi.

Kalit so'zlar: ekologik qadriyatlar, maktabga tayyorlov guruhi, ekologik tarbiya, tabiat bilan tanishish, ekologik ong, maktabgacha ta'lim, barqaror rivojlanish, ekologik madaniyat, aksiologik yondashuv, ekologik kompetentlik.

Abstract: This article provides an in-depth analysis of the pedagogical and psychological foundations for forming environmental values in children of preschool preparatory age and introducing them to the surrounding natural environment. Within the framework of the modern educational paradigm, environmental education involves not only the acquisition of cognitive knowledge but also the development of a responsible attitude toward nature and environmental awareness in children.

The study adopts a phenomenological approach to examine the psychological characteristics of ontogenetic development in children aged 5–7, their capacity for perceiving nature, and their individual potential for the internalization of environmental values. The article scientifically substantiates modern approaches, innovative methods, and organizational forms for implementing environmental education in preschool educational institutions.

Based on practical-experimental experience and systematic pedagogical monitoring, the study proposes methodologically and didactically grounded effective strategies for the gradual development of environmental culture and environmental awareness in children. The results of a longitudinal study empirically confirm that the purposeful and systematic formation of environmental values during the preschool preparatory period contributes to the upbringing of an environmentally competent individual prepared to embrace the concept of sustainable development in the future.

Key words: environmental values, preschool preparatory group, environmental education, nature awareness, environmental consciousness, preschool education, sustainable development, environmental culture, axiological approach, environmental competence.

Аннотация: В статье проведён углублённый анализ педагогико-психологических основ формирования экологических ценностей у детей подготовительной к школе группы и ознакомления их с окружающей природной средой. В рамках современной образовательной парадигмы экологическое воспитание предполагает не только усвоение когнитивных знаний, но и формирование у детей ответственного отношения к природе и экологического сознания.

В исследовании с феноменологической позиции рассмотрены психологические особенности онтогенетического развития детей 5–7 лет, их способности к восприятию природы, а также индивидуальные возможности интериоризации экологических ценностей. В статье научно обоснованы современные подходы, инновационные методы и организационные формы реализации экологического воспитания в учреждениях дошкольного образования.

На основе практико-экспериментального опыта и систематического педагогического мониторинга предложены методологически и дидактически обоснованные эффективные методы поэтапного формирования экологической культуры и экологического сознания у детей. Результаты лонгитюдного исследования эмпирически подтверждают, что целенаправленное и систематическое формирование экологических ценностей в подготовительный к школе период способствует воспитанию экологически компетентной личности, готовой к принятию концепции устойчивого развития в будущем.

Ключевые слова: экологические ценности, подготовительная к школе группа, экологическое воспитание, ознакомление с природой, экологическое сознание, дошкольное образование, устойчивое развитие, экологическая культура, аксиологический подход, экологическая компетентность.

KIRISH

Hozirgi zamon sivilizatsiyasi global ekologik muammolarning keskinlashgan davri bilan tavsiflanadi va bu sharoitda insoniyat oldida atrof-muhitni muhofaza qilish hamda barqaror rivojlanish imperativlarini amalga oshirish vazifasi prioritet ahamiyat kasb etmoqda. Ekologik inqiroz sharoitida yangi avlod vakillarini tabiatga nisbatan mas'uliyatli paradigmatic munosabatda bo'lishga o'rgatish pedagogika va psixologiyaning dolzarb muammolaridan biriga aylanmoqda. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni hamda Maktabgacha ta'lim to'g'risidagi davlat ta'lim standartida bolalarni atrof-muhit bilan tizimli tanishtirishning zaruriyati qonuniy jihatdan asoslangan va alohida ta'kidlangan.

Maktabga tayyorlov guruhi yoshi, ya'ni 5–7 yoshlar davri bolaning ontogenetik rivojlanishida muhim senzitiv davr hisoblanadi. Ushbu davr bolada shaxsiy neoplazmalarning shakllanishi, kognitiv jarayonlarning intensiv rivojlanishi hamda qiymatli-motivatsion sferaning vujudga kelishi bilan xarakterlanadi. Aynan shu davrda bolalarda tabiatga nisbatan intrinsik qiziqish, kuzatuvchanlik, atrof-muhitga nisbatan empatik sezgirlik va ekologik orientatsiya shakllanadi. Ekologik qadriyatlar tushunchasi aksiologik jihatdan tabiatga qadriyat sifatida munosabatda bo'lish, uning estetik go'zalligi va tizimli ahamiyatini refleksiv anglash, ekotizimlarni asrash va muhofaza qilish zaruratini aksiomatik darajada his etish kabi komponentlarni o'z ichiga oladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ekologik tarbiyaning nazariy-metodologik asoslari progressiv pedagoglar V.A. Suxomlinskiy, K.D. Ushinskiy, L.S. Vygotskiy hamda zamonaviy tadqiqotchilar A.N. Zaxlebniy, I.D. Zvereva, N.N. Poddyakova, S.N. Nikolaevaning fundamental asarlarida konseptual jihatdan o'z ifodasini topgan. Ekologik qadriyatlar tizimi strukturaviy-funksional jihatdan murakkab, ko'p komponentli tuzilma bo'lib, quyidagi o'zaro bog'liq komponentlarni dialektik birlikda o'z ichiga oladi.

Kognitiv-intellektual komponent tabiat va ekologiya haqidagi tizimli boshlang'ich bilimlarni, tirik va nojon tabiat o'rtasidagi fundamental farqni kontseptual anglashni, ekologik tizimlarning dinamik o'zaro bog'liqligi hamda ekotizimlarning gomeostazi haqida boshlang'ich ontologik tasavvurlarga ega bo'lishni nazarda tutadi. Ushbu komponent bolalarda tabiat fenomenlarini kuzatish, tahlil qilish va umumlashtirish ko'nikmalarining shakllanishini ta'minlaydi hamda ekologik bilimlarning asosi sifatida ekologik ongning kognitiv bazasini hosil qiladi.

Emotsional-qiymatli komponent tabiatga nisbatan hissiy munosabatni, uning estetik go'zalligini empatik idrok eta olishni, jonzo'larga hamdardlik va ekologik altruizmi, ularni himoya qilishga yo'naltirilgan intrinsik istakni o'z ichiga oladi. Ushbu komponent bolalarda tabiatga nisbatan pozitiv emotsional valentlikni, ekologik empatiyani hamda tabiat ob'ektlariga aksiologik qiymat berish jarayonini shakllantiradi. Emotsional-qiymatli komponent ekologik tarbiyaning affektiv tarkibiy qismi bo'lib, bolalarda tabiatga muhabbat va uni asrash motivatsiyasini generatsiya qiladi.

Faoliyat-praktik komponent tabiatni muhofaza qilish bo'yicha amaliy ko'nikmalar va kompetensiyalarni, ekologik maqsadga muvofiq xatti-harakatlar repertuarini hamda tabiat bilan interaktiv o'zaro ta'sir ko'nikmalarini shakllantirishni nazarda tutadi. Ushbu komponent ekologik bilim va emotsiyalarni real hayotiy faoliyatga transformatsiya qilish mexanizmini ta'minlaydi va bolalarda proekologik xulq-atvor namunalarning shakllanishiga xizmat qiladi.

Maktabga tayyorlov yoshidagi bolalarning psixologik xususiyatlari ekologik tarbiyaning spetsifik ontogenetik jihatlar bilan uzviy bog'liq. Ushbu yosh davrida bolalarda konkret-obrazli tafakkur dominantligini saqlab qoladi, ular tabiatni bevosita multisensor idrok etish, sensor tajribalar va empirik kuzatishlar orqali holistik o'rganishni preferensial tarzda afzal ko'radilar. Bolalarda antropomorfik persepsiyaga kuchli psixologik moyillik kuzatiladi, ular jonzotlarga insoniy sifatlarni proyektiv tarzda yuklaydilar va mazkur fenomen ularning emotsional-empatik rivojlanishiga fasilitativ ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shu bilan birga, bu yoshdagi bolalar animistik dunyoqarashga moyil bo'lib, tabiiy obyektlarning barchasini ma'lum darajada jonli deb qabul qilishlari ekologik tarbiya jarayonida metodologik jihatdan hisobga olinishi zarur.

TAHLIL VA NATIJALAR

Maktabgacha ta'lim muassasalarida ekologik tarbiya jarayoni tizimli, izchil va kompleks ravishda implementatsiya qilinishi metodologik zaruriyatdir. Ekologik qadriyatlarni shakllantirish uchun quyidagi pedagogik metodlar va tashkiliy shakllar empirik hamda eksperimental tajribalar asosida eng samarali va effektiv deb identifikatsiya qilingan. Bevosita kuzatish va empirik tajriba metodi bolalarni tabiat obyektlari bilan bevosita sensor tanishtirishning metodologik jihatdan asoslangan eng samarali usullaridan biri hisoblanadi. Maqsadli ekskursiyalar va tizimli sayohatlar orqali bolalar o'simliklar, hayvonlar, qushlar, hasharotlar, meteorologik hodisalar hamda fasllarning siklik o'zgarishlarini observatsion tarzda kuzatadilar. Ushbu jarayonda bolalarda tabiatga nisbatan intrinsik qiziqish stimulyatsiya qilinadi hamda kuzatuvchanlik kabi muhim kognitiv fazilatlar inkubatsiya qilinadi.

Oddiy eksperimental tajribalar, xususan, o'simliklarning ontogenezi, gidrologik siklning demonstratsiyasi, pedologik tarkibni tahlil qilish kabi faoliyatlar orqali bolalarga tabiat qonuniyatlarini kontseptual tushunishga metodologik yordam beriladi. Eksperimental-empirik faoliyat bolalarda kauzal tafakkur, gipoteza qo'yish va verifikatsiya qilish kabi ilmiy metodologiya elementlarini boshlang'ich darajada rivojlantirishga kontributsiya qiladi.

O'yin paradigmasi ekologik mazmunli didaktik, rolli va harakatli o'yinlar orqali bolalarda ekologik bilimlarni konsolidatsiya qilish va avtomatizatsiya jarayonlarini qo'llab-quvvatlaydi. "Kimning tabiatida?", "Qaysi mavsumiy davr?", "Tabiat terapevtlari" kabi faoliyatlar orqali bolalar tabiat haqidagi kontseptual bilimlarni o'zlashtiradilar hamda ekologik madaniyat ko'nikmalarini bosqichma-bosqich egallaydilar.

Mehnat faoliyati va flora parvarishi o'simliklarni tizimli parvarishlash, ornamental gulzorlar va botanik bog'chalar tashkil etish, qishloq faunasi uchun ozuqa tayyorlash kabi faoliyatlar orqali bolalarda mas'uliyat hissi va ekologik vazifadorlik konsepsiyasini rivojlantiradi. Tabiat burchagida o'simliklar va akvatik organizmlarni parvarishlash jarayonida bolalar jonzotlarga nisbatan empatik g'amxo'rlik va altruistik xizmat ko'rsatishni eksperimental tarzda o'rganadilar. Mehnat faoliyati bolalarda praksiologik ko'nikmalar bilan bir qatorda tabiatga nisbatan instrumental mas'uliyat va ekologik stewardship konsepsiyasini inkubatsiya qiladi.

Ekologik mazmunli badiiy adabiyot va folklor namunalari mansub tabiat haqidagi ertaklar, hikoyalar hamda she'riy matnlar bolalarda tabiatga muhabbat tuyg'usini shakllantiradi va emotsional-estetik madaniyatni rivojlantiradi. O'zbek xalq og'zaki ijodi namunalari, shuningdek, V. Bianki, M. Prishvin, E. Charushinaning klassik asarlari bolalarda ekologik-estetik idrokni hamda tabiatning antropomorfik obrazlarini kognitiv qayta ishlash qobiliyatini rivojlantiradi. Narrativ matnlar orqali bolalarga murakkab ekologik konsepsiyalar metaforik va allegorik shaklda yetkaziladi, bu esa ularning yosh xususiyatlariga ontogenetik jihatdan muvofiqdir.

Ijodiy-estetik faoliyat rasm chizish, skulptura modellashtirish, dizayn hamda amaliy-dekorativ ishlar orqali bolalarning tabiiy obyektlar estetik go'zalligini kreativ tarzda ifodalashlariga imkon yaratadi. Tabiiy materiallardan, jumladan, barglar, shoxlar, urug'lar va toshlardan kompozitsiyalar yaratish bolalarda ijodiy divergent tafakkurni rivojlantiradi hamda tabiat materiallarini estetik qayta interpretatsiya qilish kompetensiyasini shakllantiradi. Ijodiy faoliyat ekologik tarbiyaning estetik komponentini konstitutsiya qilib, bolalarda tabiat go'zalligini subyektiv his etish va uni ob'ektivlashtirish qobiliyatini inkubatsiya qiladi.

Pedagoglar va tarbiyachilarning ekologik kompetentligini tizimli ravishda rivojlantirish, ularni zamonaviy ekologik tarbiya metodologiyasi, innovatsion texnologiyalar hamda ilg'or tajribalar bilan tanishtirishga yo'naltirilgan uzluksiz dasturlarni tashkil etish tavsiya etiladi. Ekologik tarbiya mazmunini milliy kontekstga moslashtirish, mahalliy ekotizimlar, O'zbekiston florasini va faunasi, shuningdek, milliy ekologik muammolar va ularning yechimlarini o'quv dasturi kontentiga inkorporatsiya qilish metodologik zaruriyat hisoblanadi.

Ota-onalar uchun quyidagi kolaborativ shakllar metodologik jihatdan tavsiya etiladi va amaliyotda yuqori effektivlik ko'rsatgan: konsultativ-edukatsion sessiyalar va seminarlar "Oila muhitida ekologik tarbiya pedagogikasi", "Tabiat - optimal didaktik resurs" mavzularida; qo'shma pedagogik-rekreativ tadbirlar "Ekologik ekspeditsiya", "Biosfera protektorlari kuni" formatida; oilaviy uy vazifalari va loyihalar, jumladan, oila a'zolari bilan birgalikda ekologik loyihalarni amalga oshirish (avifaunistik habitatlar konstruksiyasi, domestik flora kultivatsiyasi); informatsion-metodologik stendlar va resurslar "Ekologik ko'rsatmalar", "Oila kontekstida ekologik eksperimentlar" yo'nalishida. Ota-onalarni ekologik tarbiya jarayoniga faol jalb etish maqsadida maxsus peda-

gogik treninglar va seminarlar (workshoplar) tashkil etilishi lozim bo'lib, ularda ota-onalarga oila sharoitida ekologik qadriyatlarni bolalarga tushuntirish metodologiyasi o'rgatiladi. Ota-onalar uchun ekologik tadbirlar kalendari ishlab chiqilib, har oyda oilalar bolalar bilan birgalikda ekologik topshiriqlarni bajaradilar. Ushbu jarayonda nafaqat bolalar, balki ota-onalar ham ekologik kompetensiyalarini rivojlantiradilar hamda oilada ekologik muhitni shakllantirishga hissa qo'shadilar.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ekologik qadriyatlar maktabga tayyorlov sezitiv yoshida solid shakllangan holda, bolaning kelajakda ekologik mas'ul, ekologik kompetent fuqaro bo'lib voyaga yetishiga ontogenetik poydevor yaratadi. Tabiatni muhofaza qilish va unga hurmat bilan munosabatda bo'lish ko'nikmalari erta bolalikdan boshlab maqsadli shakllantirilishi metodologik zaruriyat hisoblanadi, chunki aynan ushbu kritik davrda shaxsning fundamental qadriyatlari va ontologik dunyoqarashi vujudga keladi.

Perspektiv jihatdan, ekologik tarbiya muammosi yanada chuqurroq longitudinal tadqiqotlarni, innovatsion pedagogik texnologiyalar va raqamli (digital) resurslarni integratsiyalashni, milliy kontekstga moslashtirilgan ekologik tarbiya konsepsiyasini ishlab chiqishni talab etadi. Kelajakda bolalarda ekologik kompetentlik dinamikasini ontogenetik jihatdan kuzatish, turli pedagogik yondashuvlarning komparativ effektivligini aniqlash, ekologik tarbiya jarayoniga zamonaviy axborot-kommunikatsion texnologiyalarni inkorporatsiya qilish istiqbol-larini o'rganish zarur.

Shunday qilib, ekologik qadriyatlarni shakllantirish nafaqat pedagogik, balki sotsial-strategik ahamiyatga ega bo'lgan masala bo'lib, yangi avlodda ekologik madaniyat va mas'uliyatni shakllantirish orqali barqaror kela-jakni ta'minlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. Maktabgacha ta'lim to'g'risidagi davlat ta'lim standarti. – Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi, 2021.
3. Абдуллаева Ш.А. Экологик тарбия асослари. – Тошкент: Ўқитувчи, 2019. – 156 б.
4. Зверев И.Д., Суравегина И.Т. Экологическое образование школьников. – Москва: Педагогика, 2018. – 160 с.
5. Николаева С.Н. Методика экологического воспитания дошкольников. – Москва: Академия, 2020. – 224 с.
6. Рыжова Н.А. Экологическое образование в детском саду: теория и практика. – Москва: Карапуз, 2019. – 432 с.
7. Йўлдошева Д.М. Болаларда табиатга муҳаббатни тарбиялаш методикаси. – Тошкент: Фан, 2020. – 128 б.
8. Поддьяков Н.Н. Психическое развитие и саморазвитие ребенка-дошкольника: ближние и дальние горизонты. – Санкт-Петербург: Речь, 2018. – 144 с.
9. Симонова Л.П. Экологическое образование в начальной школе: учебное пособие. – Москва: Академия, 2019. – 160 с.
10. Каримова В.М. Мактабгача таълим психологияси: назария ва амалиёт. – Тошкент: Фан ва технология, 2021. – 240 б.
11. Виноградова Н.Ф. Окружающий мир как учебный предмет в начальной школе: особенности, возможности, методические подходы. – Москва: Педагогика, 2019. – 186 с.
12. Алимова С.Н. Боғча ёшидаги болаларни табиат билан таништириш методикаси ва технологияси. – Тошкент: Ўқитувчи, 2022. – 176 б.
13. Дерқобоев А.Т., Сафарова Р.Г. Мактабгача таълим муассасаларида экологик тарбия: назария ва амалиёт. – Тошкент: Фан ва технология, 2020. – 192 б.
14. Захлебный А.Н. Школа и проблемы охраны природы: содержание природоохранительного образования. – Москва: Просвещение, 2018. – 184 с.
15. Умарова З.О. Болаларда экологик маданиятни шакллантиришнинг педагогик асослари. – Тошкент: Муҳаррир, 2021. – 144 б.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №1(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.